

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

Listizhajavsakega I.
v mesecu. Posamez-
na številka 1 Din. —
Naročnina mesečno
1 Din. Rokopisi se ne
vračajo Nefrankira-
na pisma se ne spre-
jemajo. — Uredni-
štvo in upravnništvo
v Ljubljani. — Št.
Peterska vojašnica.
Telefon štev. 3040.

Naša upravičena želja

Kolikor bolj se uveljavljajo pogoji, ki jih je določil sedanji invalidski zakon, tem večje težkoče čutijo vojne žrtve v njihovih potrebah.

Mnogo je odpadlo, mnogo se je poslabšalo tako, da slišimo med našimi vrstami posebno v tem času, ko se vrše naši občni zbori enoglasno: »Ali se bo kaj popravilo ali bo tako ostalo?«

Naše udruženje mora pri tem tolažiti članstvo, ki ga le poziva, da naj poskuša na merodajnih mestih doseči zboljšanje.

Imamo Najvišje priznanje, da so naše želje upravičene. To priznanje sta potrdila že dva popravka sedanjega invalidskega zakona, zato smo prepričani, da se bo še popravilo.

Sestavljamo predloge, spomenice, stalno moledujemo in dokazujemo želje, da bi naši glasovi dobili odzive.

Prizadevanje za zboljšanje našega vprašanja se sliši iz različnih mest. Tako je bila v nedeljo 11. januarja t. l. od kluba invalidov oficirjev in v vojski poškodovanih bojevnikov sklicana v Beogradu javna konferenca o invalidskem vprašanju v obče. Mi se je nismo mogli udeležiti, vendar pa so bili gotovo sestavljeni kaki predlogi in najbrž predvidene intervencije.

Danes imamo velikanski stalež nezahvaljenih vojni žrtev! Nove rešitve po večini odbijajo. Redukcija je trda in se ne ozira na položaj ter gnotne razmere.

Rešitve prihajajo odklonjene:

1. Ako nisi dobil poškodbe kot bojevnik v fronti kljub temu, da si izgubil zdravje pri vojakihi?

2. Ako si bolnik z notranjo boleznijo, ker ni dokazano, da je njen početak od vojnih naporov.

3. Ako si kaznovan radi koristoljubja, čeprav še s tako malo kaznijo? Tudi ako je kazen odpuščena, ni izbrisano dejstvo, da si bil kaznovan?

4. Ako plačaš nad 120 Din davka, če

si samostojen in nisi v službi? In vendar plača to skoro vsak.

5. Ako ti je davek zbrisan, ker je vseeno dejstvo, da ti je bil predpisan?

6. Ako tvoj mož ni bil rojen in pristojen na ozemlju naše države?

7. Ako je bil tvoj mož kaznovan radi koristoljubja.

Take in podobne razloge dobivajo invalidi in vdove. Seveda prizivi se kopljiči, toda največkrat ne zaležejo.

Vse to razredčuje vojne žrtve, ki potem nimajo nobenih pravic več, izvemši za nesiromašne, ki obdržijo zdravljenje in ortopediranje.

Poleg vsega tega staleža pa je še veliko nevednežev, ki so zamudili roke in termine, da se niso pravočasno prijavili ali pritožili, danes pa od vsega zavrnjeni iščejo zama svojih pravic v največji bedi.

Nekaj skupin kakor vojaške invalide 20 procentne itd. pa je invalidski zakon že brez nadaljnjih rešitev kar izbrisal.

Vse to je pokazalo, da je potrebno invalidsko vprašanje izboljšati in ga postaviti na milejše pogoje in na drugačno tolmačenje, ker določbe tudi sedaj niso take, kakor se jih tolmači. Manjka tudi še pravilnikov, ki so predvideni in sicer za učenje in zaposlovanje.

Ker so v obče vojne žrtve pri današnjem stanju preveč prizadete, so njihove upravičene želje zelo nujne in je potrebno hitro zboljšanje tega vprašanja.

Udruženje mora v svojem glasilu s tem le apelirati in prinesiti ta apel kot izraz vseh prizadetih, ki se stalno ponavljajo na vseh občnih zborih in pri posameznikih. Stanje vojni žrtev je tako, da je vredno usmilenja.

Že večkrat smo dosegli spremembo našega vprašanja, imeli smo že več invalidskih zakonov. Kakor se spreminjamo mi, tako naj bi se spreminjalo tudi naše vprašanje, toda enkrat vendar v tako težko pričakovnem in zaželenem zboljanju!

ki je takrat veljal za časa njegove kazni, tudi sedaj ne more izgubiti.

Dotični pa je celo dosegel na prošnjo, da mu je sodišče izbrisalo kazen.

Invalidsko sodišče pa navaja v razlogih: »Četudi mu je kazen izbrisana, ni odstranjeno dejstvo, da je bil prosilec kaznovan.«

A vendar kazenski zakonik izrecno pravi, da se izbrišejo tudi »posledice kazni«. Invalid pa naj posledice vseeno trpi?

Takoj v § 1 inv. zakona je zasigurno zaščita tudi rodbinam bojnikov umrlih med vojno za boleznimi. Vendar pa § 4, ki našteva, kdo more biti invalid, izrecno ne omenja vzrokov bolezni.

Zopet pa določa § 50 toč. 2, da se ugotavlja odstotek nesposobnosti tudi za obolenja v vojski.

Torej ti paragrafi med seboj niso skladni in kažejo nesoglasje. Zato jih je treba popraviti v tem smislu, da je invalid tudi oni bojniki, ki je v vojni dobil bolezen. Zakonodajalec bi moral priznati za invalide vse, ki so v vojaški službi dobili bolezen neglede nato, v kakšnem izvrševanju službe so jo dobili, ker so spolnjevali edino vojaško dolžnost. Lahko se dokaže ako so v jarkih, pri mokroti ali drugih naporov prehlajenja in slično dobili neozdravljivo bolezen. Po končani vojni so bili taki ljudje spoznani za invalide povečini z malimi procenti in tako je ostalo, da so prišli navadno do redukcij, vendar pa je bolezen rapidno stopnjevala. Ako so se brigali za nov pregled, so nekateri dosegli celo 100% z dodatki. Večkrat bolniki leže po cela leta brez vsake zaščite sebi v nadlego ter svojem, dokler jih ne pobere dobrotica smrt, seveda so brez vsake zaščite. Ako primerjamo, kdo trpi več na posledicah vojne ali bojniki, ki je brez udov, drugače pa zdrav, ali bolnik z neozdravljivo boleznijo, ki postaja vedno neznosnejša tako, da vidi pred seboj sigurno smrt? To je tudi duševna muka! Na kaki podlagi se more takemu človeku in njegovi družini odreči pomoč, ker je pri izvrševanju svoje vojaške dolžnosti žrtvoval za državo svoje zdravje?

Pravica vzdrževanja. Vsak popolni ali težki invalid mora imeti pravico za sprejem v invalidski dom. Ni samo to, ako je človek že po sami poškodbi popolnoma onemogel, ampak lahko tudi kot deloma sposoben onemore. Invalidski domovi naj se ustanove po banočinah, da bodo invalidi lahko zadnje dneve bridkega življenja preživeli v ožji domovini.

Invalidnina. V zadnjem času sta Čehoslovaška in Poljska povišali invalidnino.

V Avstriji je invalidnina pri nižjih procentih invalidnosti sicer le nekoliko višja od naše, stopnjuje pa rapidno tako, da se nesposobnost s 75% smatra že za polno invalidnost. Polni invalid dobiva tamkaj mesečno okrog 1000 Din, z dodatkom celo 2064 Din, slepci 2592 Din. To so prejemki, s katerimi lahko žive.

Najbolj pravična rešitev glede invalidnine bi bila, ako bi se zakonodajalec postavil na čisto socialno stališče ter odmeril invalidnino brez razlike čina, in sicer po sledečem ključu:

Minimalna baza naj se označi z X. Ker je invalidom nesposobnost komisijsko ugotovljena s procenti, naj bi invalidnina stopnjevala po procentih in sicer:

invalidnina = X krat %.

Invalidnino bi moral prejemati vsak, neglede na premoženjsko stanje, le dodatke siromašni.

Višina invalidnine bi se morala rav-
nati v skladu z drugimi državami.

Proteze in ortopedični pripomočki. Do teh morajo imeti pravico vsi po dosedanjih zakonih priznani vojni in vojaški invalidi, četudi znaša njihova nesposobnost izpod 30%.

Zdravljenje. Z ozirom na to, da imamo v državi zadosti zdravilišč je treba, da ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja porazdeli invalide, ki so potrebni zdravljenja in zato zaprosijo po zdraviliščih in jim določi turnuse tako, da bodo prišli vsi na vrsto. Zlasti pa je treba voditi pažnjo na zdravljenje tuberkuloznih.

Pouk. Pravica pouka je v zakonu, toda se več ne izvaja, ker so invalidski domovi uklenjeni.

Tov. Plečnik Ivan 80% invalid je prosil 18. dec. 1929 za pouk v sedlarstvu. Ministrstvo socialne politike in nar. zdravja ga je z rešenjem br. 84.235 od 21. jan. 1930 obvestilo, da prošnji ne more ugoditi.

Posredovanje dela. Vsebina dotičnih paragrafov je v zakonu prvovrstna, le žal, da ni dobila praktičnega pomena, ker v § 26 naznačene odredbe ni v § 28 predvideni pravilnik pri ministrstvu socialne politike in narodno zdravje še niso izšli.

Državna in privatna podjetja odklanjajo prošnje invalidov, ker ni iniciative.

Železniška delavnica iz Maribora je pod Br. 11.267 z dne 18. avg. 1929 obvestila 30% invalida mizarja Roženčev Franja iz Brega, da nima mesta zanj, takoj nato pa je zvedel, da je bil sprejet neinvalid Goršek Anton, ki ni imel pogojev.

Tudi § 27 bi bilo treba izpopolniti, in sicer, da se ne ustanavljajo nove trafike, če ni lokalnih potreb, ker državni monopol s tem nič ne pridobi. Konzum se ne poveča, pač pa izgube obstoječe trafike na dohodkih.

Brezplačna vožnja. Vojnim invalidom in vojnim vdovam naj bi se ugodilo, da bi dobili pravico do polovične vožnje za stalno.

Država bi pri tem nič ne izgubila, ker bi se frekvenca povečala. Taka pravica obstoja po drugih državah, s tem činom pa bi se izrazila zahvala vojnim žrtvam brez kakih izdatkov.

Pogrebni stroški. V sedanjem inv. zakonu je za pogreb določena enome-sečna invalidnina z dodatki. Razun pri onih, ki imajo 100% z dodatki je za vse druge skupine premalo. Treba je vpoštevati, da stane pogreb za vsakega invalida neglede na njegovo nesposobnost enako.

V Avstriji pripada invalidom za pogreb po 1152 Din, kar približno zadostuje za stvarne stroške kot jama, krsta, pogreb itd.

Invalidska podpora za družinske člane. Za vojne vdove bi morala biti podpora za vse enaka, neglede na nesposobnost umrlega invalida, ker vsak bojniki ali invalid, ki umre, doseže s smrtjo isto kot 100% nesposoben. Vpoštevati bi bilo treba le starost in delazmožnost vdove. Delazmožnost ali preko 55 let stara vdova v vsakem slučaju, ima v Avstriji približno trikrat toliko kot mlada vdova. Po novem inv. zakonu pripada joča podpora 88 Din mesečno je nerazumljiva. Če se vpoštevata, da je vdova izgubila ne le moža, temveč tudi hranilca svojih otrok, ne more tega z 88 Din nadomestiti.

Slučaj. Invalidsko sodišče je dne 22. okt. 1930 pod br. 1363 odklonilo ponovno sojenje Apoloniji Lussich, ker je njen mož umrl doma na dopustu. Mišljenja je, da ni bil invalid ali vojni poškodovanec. Dotični je bil v superarbitražskem aktu označen kot invalid in je vdova našla med njegovimi papirji

Stvarni predlogi k zboljanju današnjega invalidskega zakona

(Iz celiske spomenice.)

Sedanji položaj vojni žrtev nas silijo, da sklepamo in predlagamo svoje predloge k zboljanju invalidskega zakona. Tega važnega dela se je lotila pridno in smoteno tudi naša nadvse agilna organizacija v Celju. Odbor in po večini njegov tajnik tov. Kovač, je pripravil za svoj občni zbor, ki se je vršil dne 6. januarja t. l. v Celju, obširno spomenico za Njegovo Veličanstvo kralja, v kateri je očrtal različne nedostatke in naše upravičene želje. Spomenica bi se morala vendar še nekoliko popraviti, zato je ne objavljam dobesedno, temveč od nas nekoliko izpopolnjen in popravljen tekst. Pripomnimo pa, da je v obče jako stvarna in beleži vse naše skupne težnje, zato jo priporočamo v podpiranje vsem našim organizacijam in občnim zborom.

Začnimo kar pri vsebini razprave o invalidskem vprašanju. Rešitve invalidskih sodišč, s katerimi se je invalidnina in zaščita našim članom odrekla, se ne ozirajo na § 5 obč. drž. zakonika, ki se glasi: »Zakoni ne vplivajo za nazaj, oni nimajo vpliva na dejanja, ki so se pred veljavnostjo zakona zgodila in na pravice, ki so bile prej pridobljene.«

K temu vzemimo samo slučaj: Invalidski zakon vsebuje besedilo: »Invalidi, ki se kaznujejo, nimajo pravice ali skrbno »koji budu kažnjeni.« Torej gre za dejanja, ki se dogajajo šele po-

tem, ko je stopil invalidski zakon v veljavo. Invalidska sodišča pa tega ne vpoštevajo, temveč odrekajo invalidnino za dejanja, ki so se izvršila preden je stopil sedanji invalidski zakon v veljavo.

V smislu gori citirane odredbe § 5 občega drž. zakonika bi morale biti sploh vse pravice, ki so bile pridobljene na podlagi prejšnjih invalidskih zakonov in pravomočnih rešitev neoporekljive in jih tudi invalidski zakon od 4. julija 1929 ne bi smel vzeti. Vendar pa jih odreka.

Vzemimo v Prehodnih naredbah § 103, ki pravi: »Invalidnina, denarna podpora in dodatki, prisojeni po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925 prestejajo teči v vsakem primeru od dne 1. okt. 1929.« Ne reče pa, da vsi dotični, ki jih navaja iz gube pravice, torej je to sporno in ne negira § 5 občega drž. zak. ako pomislimo pri tem, da bi morali vsi prejšnji paragrafi, ki določajo odvzem veljati šele v bodoče po razglasitvi zakona.

Kako pa se tolmači, navedemo samo en slučaj:

Invalid 100% z dodatkom (spomenica navaja ime, kar pa mi nočemo) je bil leta 1925 kaznovan na 5 dni zapor.

Po tem zakonu ni več priznan.

Ako ni izgubil po prejšnjem zakonu,

»Landwehrschein«, iz katerega je razvidno, da je dobil od Vojaške komande v Gradcu kot invalid 6 mesečni dopust med tem pa umrl. Vojaška oblast ga je na mrtvaškem odru ležečega klicala ravno nazaj. Od česa je torej mož umrl?

V drugem slučaju se je odrekla podpora vdovi Privšek Ani dne 5. sept. 1930 pod br. 1445, ker je njen mož umrl v ruskem ujetništvu na mrtvoudu. Mož je bil v Przemyslu ujet, dotlej, dokler bi se ne vrnil še vedno vojak in so gotovo napor in posledice krive njegove smrti.

Upravno sodišče v Avstriji je v nekem slučaju razsodilo, da je ujetnik iz razloga kot podanik sovražne države, izpostavljen vsemu nasilstvu in če je iz tega razloga izgubil zdravje ali življenje, pripada njemu ali vdovi preskrba. Za take slučaje bi se moralo sprejeti določbe in § 4 našega invalidskega zakona.

Denarna pomoč staršem. Za hranilca bi se smel smatrati le drugi polnoletni sin, če ni siromašen, sicer ne more prehranjevati staršev.

Mati Aškerc Marija je dobila odklonjeno pomoč s sledečimi razlogi: »Sicer pa ni prezreti, da roditelji po vsebini § 37 inv. zak. sploh nimajo pravice do denarne pomoči po umrlih invalidih. (Br. 16.276 od 14. avg. 1930.)

Če pogledamo § 37 vidimo, da takega določila sploh ni, nasprotno v § 1 toč. 2 č. 2) stoji točno, da pripada roditeljem pomoč tudi po umrlih invalidih točka a). § 60 pa predpisuje, da morajo starši nabaviti si izpisek iz mrtvaške knjige za umrlim sinom, če je umrl kot priznan vojni invalid?

Ponovni zdravniški in komisijski pregled:

Vsak invalid neglede na skupino mora imeti pravico do ponovnega pregleda, če se je njegova poškodba brez lastne krivde poslabšala.

Čudno zakaj bi se ne moglo poslabšati lažjemu invalidu, ker težji so že itak do skrajnosti bolni in slabi?

Kazni. Največ krivice povzroča invalidom točka 8 § 42, ki predstavlja zanje nekako drugo kazen.

Na vsak način bi se moralo prepustiti kazenskemu sodišču, da v sodbah izreče, kdaj invalid zasluži odvzem pravic? Drugače pa se ne sme vpoštevati nobene kazni, najmanj pa odpuščenih in zbrisanih kakor je že uvodoma omenjeno ali pa tudi predvojnih? Nikdar pa se invalidu ne sme vzeti pravica zdravljenja in ortopediranja, ker potrebno zdravljenje ima celo kaznjene v zaporu.

Primer: Nek invalid z amputirano roko je bil kaznovan z globo 10 Din, ker je brez karte ribaril. Okrajno sodišče v Celju mu je ustavilo invalidnino, dasi niti z zaporom ni bil kaznovan, ker invalidski zakon omenja samo zapor.

Vojnim vdovam so vzeli podporo, ker so dobile po enega nezak. otroka.

Ker pravi § 56 inv. zakona iz leta 1925 »če se vdajajo nemoralnemu življenju« točka 10 § 42 sedanjega invalidskega zakona pa še točneje »če se vda do v obče nemoralnemu življenju« smatramo, da en slučaj še ni obče nemoralno življenje, posebno ako pri tem vpoštevamo človeško slabost, na drugi strani pa socialne okolnosti, v katerih žive ob teh pogojih baš vojne vdove. Drugače pa je smatrati, ako se to ponavlja k različnemu očetovstvu.

Komisija za pregled. V tej komisiji bi morali imeti invalidi svojega zastopnika, da opozarja na vse potrebno.

Pridobitev pravice. Ako je mero-dajen samo davčni cenzus, čemu potem imovinski izkaz (po § 57 toč. d)? Pravilno bi bilo ozirati se le na imovinski izkaz in ne na davke, toda na aktiva in pasiva.

Okrajno sodišče v Celju je z odlokom od 17. okt. 1929 oprš. Nc 74-26 odreklo pravico tov. Močniku Francu, ker je pred par leti kupil posestvo s pogojem, da ga bo plačal iz odkupnino invalidnine. Niti poprej, niti še danes faktično nima nobenega premoženja, celo da bi poravnal davke.

To bi se ne zgodilo, ako bi se ozirali na aktiva in pasiva.

Takna prostost. Dotične določbe bi morale biti izpopolnjene z vsemi predpisi, ki jih vsebuje takšni zakon. Tudi je potrebno, da so invalidska združenja, ki so vendar humanitarne organizacije in posredovalci med vojnimi

žrtvami in oblastmi prosta poštnine. To ugodnost imajo celo manj humanitarna društva.

Odkup invalidnine. Te določbe bi morale biti tako jasno stilizirane, da bi mogel vsak presoditi, koliko more dobiti.

Davki. Ako se že mora obdržati kot podlaga kot siromašnost davčni cenzus,

Opozorilo davkoplačevalcem

Dokler se ne izvrši nova odmera zemljarine, zgradarine, pridobnine, rentnine in družbenega davka za tekoče leto 1931, morajo davčni zavezanci plačevati te davke po predpisu iz prejšnjega leta, t. j. iz leta 1930. Od tega so izvzeti samo oni davčni zavezanci, ki so prijavili prestanek davčne dolžnosti (člen 147 zakona o neposrednih davkih).

V smislu člena 148 pravkar omenjenega zakona o neposrednih davkih in njega pravilnika, dospel je 1. januarja 1931 že v plačilo prvi obrok: zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, pavšalnega davka na poslovni promet in vojnico. — Vsi ti že v plačilo dospeli četrtletni davki se morajo plačati najkasneje do 15. februarja 1931. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega obroka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6%-ne zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Zemljarina dospe v plačilo ter se mora plačati v dveh enakih letnih obrokih, najkasneje dne 15. avgusta 1931 in dne 1. novembra 1931, sicer se bodo istotako zaračunale 6%-ne zamudne obresti in se bodo neplačane vsote prisilno izterjale.

Davek novih davčnih zavezancev in davek za nove davčne predmete, ki se bo odmeril med tekočim davčnim letom, dospe v plačilo oni dan, ko se bo davčnim zavezancem pravilno izročil plačilni nalog, ali odlok, plačati se pa mora 30. dan po vročitvi plačilnega naloga, odnosno odlo-

potem bi se moralo najti vsaj razmerje med prejšnjimi. 20 Din neposrednih davkov z današnjimi neposrednimi davki, tako da bi se moral povečati.

Cenzus naj pride v poštev le glede draginskih doklad za družinske člane, invalidnina pa mora vsakemu ostati cela.

ka in sicer v onem znesku, ki je po zakon-skih rokih že dospel v plačilo.

Davek na poslovni promet onih zavezancev, ki ga plačujejo po knjigi opravljene-ga prometa dospe in se mora plačati za IV. četrtletje 1930 najkasneje do 30. januarja 1931.

Davek na rente, ki se pobira v smislu člena 71, zakona o neposrednih davkih posredno po dolžniku, se mora plačati v 45 dneh po poteku vsakega polletja, tedaj za I. polletje do vstetega 14. avgusta 1931.

Uslužbenški davek, kakor tudi davek na samce, ki so ga pobrali službodajalci in sicer:

1. državne in samoupravne institucije,
2. družbe, ki polagajo javno račune in ki so vsled tega načelno zavezane družbenemu davku in sicer v obeh teh primerih brez ozira na število zaposlencev in
3. ostali delodajalci, če zaposlujejo mesečno povprečno nad 20 zaposlencev, morajo odpremiti davčni upravi najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca.

Ostali delodajalci pa plačujejo ta davek potom davčnih znamk za vse zasluzke, in sicer s tem, da nalepijo te znamke ob vsakokratnem izplačilnem roku v knjižici za uslužbenški davek na zato določenem mestu in obenem znamke uničijo.

Davek na samce pa morajo tudi vsi ostali delodajalci odpremiti davčni upravi brez izjeme v gotovini in sicer najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca.

Davek na samce

Nj. Vel. kralj je na predlog ministra financ v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o davku na neoženjene in davčnem osvobodjenju davčnih obvezancev z 9 ali več otroci. Glavne določbe zakona so:

Vse moške neoženjene ali sodno ločene osebe in vdovci, če stalno živijo v mestih, trgih in krajih s sreskimi načelstvi, kjer plačujejo neposredne davke, oziroma sprejemajo tanižemah, podležajo plačevanju neposrednega davka na neoženjene osebe, če je njihov zakon sodnim potom uničen ali ločen ali če nimajo zakonitih otrok, odnosno če nimajo po sodnem sklepu plačevati vzdrževalnine ženi in deci.

Ta davčna obveza stoji v veljavo začetkom januarja prihodnjega leta, ko davčni obvezanec izpolni 30. leto življenja in preneha onega leta, ko davčni obvezanec izpolni 60. leto življenja ali sklene zakoniti zakon.

Plačevanja tega davka so oproščeni: 1. duhovniki; 2. vojaki; 3. inozemci; 4. polni

invalidi; 5. osebe, ki nimajo nad 2500 Din dohodkov.

Samski davek se predpisuje na temelju dopolnilnega davka na zemljišče, hišnega davka, pridobitnega davka in davka na rente, in znaša po davčnem razporedu na osebo od 30 do 35 let 50%, imenovanega davka, od 35 do 40 let 40%, od 40 do 50 let 25%, od 50 do 60 let pa 10%.

Neoženjene osebe, ki sprejemajo dohodke v tanižemah, bodo plačevale ta davek tudi na dohodke po letih, omenjenih v § 4 I. po 5, 4, 2, odnosno 1%.

Neoženjene osebe, ki so v službenih odnošajih, bodo plačevale na ime tega davka po letih starosti 50, 40, 25 in 10 odnosa-nega davka po členu 95, odnosno 35 zakona o neposrednih davkih.

Oni davčni obvezanci po zakonu o neposrednih davkih, ki imajo 9 ali več otrok, ali so nekoč imeli 9 ali več otrok so oproščeni plačevanja neposrednega davka in vseh davkov, ki se na ta davek razpišejo.

Naše gibanje

Poročila iz občnih zborov.

Takoj po novem letu so se začeli letošnji občni zbori Krajevnih organizacij in je že nekaj izvršenih. Ker gotovo zanima naše čitatelje njihov potek in vsebina, hočemo tudi letos prinašati kratka poročila. Za nekatere pa je to celo važno, da so informirani o važnejših sklepih in bodočem delovanju organizacij. Krajevne odbore pozivamo samo, da naj čimprej po občnih zborih pošljejo zapisnike Oblastnemu odboru v svrhu informacij poročil in tudi intervencij na posamezne pritožbe in sklepe.

Iz občnega zbora Krajeвне organizacije v Ljubljani dne 11. januarja 1931.

Navzočih je bilo okoli 200 invalidov in vdov. Dalje povabljeni zastopniki: za Divizijsko oblast g. podpuk. Radi-vojevič, za mestno občino g. Rudolf Ju-van, za Oblastni odbor združenja vojni-invalidov preds. tov. Matko Štefe, za Zvezo bojevnikov preds. tov. Matičič in tajnik tov. Rozina.

Predsednik tov. Zvonimir Satler je otvoril občni zbor z izrazi vdanosti in pozdravi Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade armijskemu generalu g. Petru Živkoviču, ministru socialne politike in

narodnega zdravja g. Nikoli Preki, bivšemu banu Dravske banovine, sedaj ministru za šume in rude g. ing. Dušanu Sernecu in sedanjemu banu Dravske banovine g. dr. Drago Marušiču.

Navdušeno je bila sprejeta brzojavka Njeg. Vel. kralju in tudi gg. ministrom. Zbor je počastil spomin padlih in umrlih s tem, da je vstal in zaklical: »Slava jim!«

Nato je prevzel predsedstvo občnega zbora izvoljeni tov. dr. Stane Rape.

Predsednik organizacije tov. Satler je v glavnem poudarjal, kako težavno je bilo voditi posle organizacije baš, ko vlada med vojnimi žrtvami veliko nezadovoljstvo vsled današnjega mizer-nega položaja, ki je od dne do dne slabši.

Invalidski zakon je napravil mnogo redukcij in masa obupanih pritiska na združenje.

Organizacija si je prizadevala poleg ogromnih intervencij z različnimi prireditvami za dosego sredstev za pomoč članstva.

Zahvalil se je g. ministrskemu pred-sedniku generalu Petru Živkoviču za poslani dar enako tudi ministru social-ne politike in narodnega zdravja g. Ni-koli Preki ministru za šume in rude g.

ing. Dušanu Sernecu in vsem drugim darovalcem.

Posebej se je zahvalil mestnemu načelniku g. dr. Dinku Pucu in mestnemu uradništvu za podpiranje in naklonitev cenene premoga.

Tajnik g. Zrimšek je poročal, da je bilo vpisanih 285 rednih članov in 195 rednih članic.

Mnogi pa ne prejemajo invalidnine, zato nočejo biti člani. Odbor je imel 20 sej, kjer se je sklepalo o važnih akci-jah, kakor nabiranju, prireditvah, inter-vencijah, trafikah in podpiranju članstva. Vršila se je velika zabava v So-kolskem domu na Taboru, pod pokrovi-teljstvom mestnega načelnika g. dr. Dinko Puca, ki vsled nenaklonjenosti občinstva ni uspela. Enako tudi cvetlični dan, le nekaj malih veselic, s katerimi je hotel odbor pridobiti sredstva, je neko-liko uspešno.

Nekaj pomoči je nudil akrobat prof. Strohschneider, ki je odstopil organiza-ciji gotove prispevke. Tudi na velesej-mu in jesenski razstavi je odbor zbiral milodare in na pokopališču v Ljubljani ter nekaterih okoliških pokopališčih, kar je nekaj neslo.

Od tega je bilo deležnih pomoči 59 siromašnih članov in članic, za Božič pa je odbor iz lastnih sredstev obdaroval 162 članov in članic z moko, sladkor-jem in v denarju.

K invalidskemu vprašanju so bile ob-če pritožbe radi počasnega poslovanja divizijskega invalidskega sodišča. pri katerih se je vnelo prerekanje. Tudi k poročilu se ni strinjal predsednik nad-zornega odbora tov. Gregorin z neka-terimi sklepi upravnega odbora in za-enkrat ni predlagal absolutorija.

Zato se je naročilo novemu odboru še enkrat pregledati vse delovanje prejšnjega odbora. Nov odbor je izvo-ljen, in sicer predsedn. tov. dr. Stane Rape ostali odborniki uprave tov. Pin-tarič, Belinc, Resnik, Gornik, nadzor-stva tov. Mlekuž, Preša, Gregorin.

Po občnem zboru so se sprejemale prijave za božično podporo.

Novo mesto. Sporočamo vam, da se je vršil letošnji občni zbor v nedeljo dne 11. januarja 1931 v dvorani Sokol-skega doma. Prišel se je ob tri četrt na 10 z običajnim dnevnim redom. — Vodil ga je tov. Robas Ivan. — Tajnik je poročal, da je uredil poslovanje, na-ložil nove knjige, ki so zelo pregledne. Žalostno je, da nekateri neredni niso plačali naročnine za list, zato jo je mo-rala založiti organizacija. Sej je bilo 7 in se je sklepalo o raznih tekočih za-devah. Sklenilo se je koncem januarja 1931 črtati vse one, ki ne bodo do tega časa poravnali članarine. Premoženja je nekoliko več kot lansko leto kljub temu, da so bili plačani dolгови. Odbor je dobil soglasno absolutorij. Nato so se člani zelo pritoževali, ker ne dobe toliko časa svojih rešitev. Odbor je bil izvoljen iz tov. Juraka, Lukmanna, Ro-basa, Adama in Mišjaka, namestnikov tov. Sajeta, vdove Pirc in Simončiča, nadzorni odbor tov. Smoliča, Kosa in Ostermana, namestnikov tov. Šmajde-ka in Dularja.

Občni zbor v Celju. Kakor vsako leto je imela tamošnja Krajevna organi-zacija tudi letos občni zbor dne 6. janua-rya t. l. Prisotnih je bila zopet polna dvorana v Narodnem domu. Občni zbor je pokazal veliko zanimanja za organi-zacijo in naše vprašanje. Kmalu po 9. uri se je zbralo skoro vse članstvo ta-ko, da je zamogel predsednik tov. Orel otvoriti sklepčen občni zbor. Pozdravil je navzoče zastopnike in sicer od sre-skega načelstva in delegata Oblastnega odbora tov. Tomca. Isti je tudi vodil občni zbor.

Poročila so pokazala veliko smotre-nega dela. Predsednik tov. Orel je po-ročal, da se je odbor trudil z različnimi zastopstvi in intervencijami, za člane pa tudi, da je materijelno povzdignil organizacijo. Tudi k zboljšanju na-šega zakona je vedno deloval. — Taj-nik tovariš Kovač pa je prečital detail-no tajništvo in blagajniško poročilo. V glavnem gre zasluga agilnemu odboru, da je kot običajno tako lepo izvedel zo-pet tombolo, ki je glavni vir za pomoč članstvu. Tako je odbor izdal mnogo podpor, a kljub temu stoji blagajniško stanje povoljno in je organizacija mate-rielno zopet napredovala. Podan je bil soglasno absolutorij. — Kljub temu, da so se nekateri prejšnji odborniki na ne-

ka osebna očitavanja branili prevzeti zopet vodstvo, je občni zbor enodušno zahteval, da mora stari, nekoliko izpolnjeni odbor prevzeti zopet funkcijo, ker že nekaj let vodi organizacijo v največji slovi, zadovoljstvom in napredku. — Delegat tov. Tomc je obširno poročal v vseh zadevah. Članstvo se je močno pritoževalo nad današnjim mizernim položajem, ki je od dne do dne slabši. Zlasti pa proti zavlačevanju novih rešitev in načinu reševanja z ozirom na popolnoma neutemeljene razloge. — Nato je tov. Kovač čital že pripravljeno obširno spomenico Nj. Vel. kralju, ki je bila navdušeno sprejeta. (Njeno vsebino objavljamo danes v posebnem članku.) Po različnih debatah v invalidskem vprašanju, ki so trajale do pol 13. ure popoldne, je predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Iz Sela nad Škofjo Loko. Tukajšnji občni zbor se je vršil dne 4. januarja t. l. po 10. maši v Krekovem domu. Navzoč je bil delegat tov. Tomc iz Ljubljane. Po običajnem dnevnem redu je otvoril občni zbor tov. Tušek, vodil pa ga je tov. Srebrnjak. Tajnik je poročal, da je bilo 71 različnih dopisov in 10 sej, na katerih so se razpravljala razna tekoča vprašanja. Podpore so bile od ministrstva socialne politike in narodnega zdravja 600 Din, od Oblast. odbora pa 300 Din. Blagajniško poročilo je bilo v obče zadovoljivo. Obširno je poročal delegat o vseh pereh vprašanih današnjega invalidskega stanja, o rešitvah, pritožbah itd. ter žel polno priznanje za svoj referat. Tudi na list Vojni invalid je opozarjal. Stari odbor je dobil absolutorij, potem pa je bil z malo izpremembo zopet izvoljen, in sicer tov. Tušek, Berc, Markelj, Srebrnjak, Veber, nam. Gartner, Tavčar, vdova Žumer, nadzorni odbor pa tov. Kovač, Dolenc in vdova Vrhunc, nam. vdova Berce in Jakob Prevc.

Krajevni odbor v Domžalah obvešča, da se bo vršil redni občni zbor dne 8. marca t. l. ob 3. uri popoldne v občinski pisarni t. l. gostilni Rak. Zadnji redni občni zbor ni bil sklepčen, ker ni došlo članstvo, tajnik pa je vse skupaj pospravil. Naj pridejo tudi reduciranci, da plačajo članarino, ki jo dolgujejo še za nazaj, ravnotako za časopis. Sprejemajo ga, toda ne da bi ga plačevali, na občnem zboru jih je plačalo le 14, drugi pa dolgujejo. Mi se bomo zapomnili take člane in vedeli upoštevati, kadar bodo rabili organizacijo in to bo prav gotovo! Ker nimamo zadosti rednih članov, zato nismo dobili nobene podpore od Oblastnega odbora, kar je čisto prav. To je malomarnost nas vseh. Torej pridite gotovo vsi, ker vas zadosti zgodaj obveščamo, če pa ne boste hoteli, bomo pač zopet ukinili organizacijo.

Šmarje pri Jelšah. Obveščamo, da smo črtali in ustavili list vsem onim, ki ga v letu 1930 niso plačali, ker smo morali 120 Din mi sami kriti. Zato pozivljamo vse dotične, da pridejo in poravnajo kar so dolžni, da ne bomo zanje plačevali ali zalagali iz blagajne na škodo drugih rednih. Žalostno je, da sedaj, ko nam je list tako nujno potreben, nekateri tega ne razumejo in nočejo dati tiste malenkosti. Za take neredne v bodoče odbor sploh ne bo hotel biti več na razpolago.

Občni zbor Krajevnega odbora Polzela se vrši dne 22. februarja 1931 v prostorih g. Cizej na Polzeli ob 9. uri popoldne. Ker pride delegat iz Ljubljane, se vabijo vsi člani, da se občnega zbora sigurno udeležijo. Opozarja se tudi vse člane, da poravnajo kolikor jih še dolguje za leto 1930 naročnino za list in članarino, kar znaša skupaj 24 Din na leto. Kdor ne bo poravnal do občnega zbora, se bo brezpogojno črtal kot član.

Občni zbor v Mariboru, kakor že objavljeno v številu 15, se vrši v nedeljo, dne 25. januarja t. l. ob pol 10. uri v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 z običajnim dnevnim redom. — Na ta občni zbor so vabljeni brez vsakih pismenih vabil vsi redni člani ki so poravnali članarino za leto 1930. Vsi ti člani imajo aktivno in pasivno pravico glasovati, postaviti razna vprašanja na odbor ali skupščino. Tudi debata ali kritika je dopustna, vendar kratka, stvarna in omejena.

Ker je za ta občni zbor veliko zani-

manja in ker se bo razpravljalo o raznih invalidskih pereh zadevah, kar nam bo pojasnil delegat, ki je povabljen od našega Oblastnega odbora UVI v Ljubljani, se prosi članstvo točne in sigurne udeležbe.

Odbor.

Brežice. Člani Krajevnega odbora UVI v Brežicah, kateri so list »Vojni invalid« plačali, pa ga ne prejemajo, naj takoj javijo Krajevni odboru, da se zamore v tem pogledu stvar urediti. Zadostuje, da vsak z dopisnico javi svoje bivališče, hišno številko ter pošto. Ob enem naj vsak član navede, od kdaj lista ne dobiva. — Nadalje naj vsi člani, kateri so v posesti legitimacij za letno trikratno vožnjo po železnici, iste takoj predložijo Krajevni odboru, da jih isti odpošlje na merodajno mesto v svrhu podaljšanja za tekoče leto. To je potrebno storiti takoj, in ne odlašajte, ker se posameznih legitimacij ne bo pošiljalo, pač pa skupno.

Konjice. Sporočamo, da se bo vršil občni zbor Krajevnega organizacije dne 22. februarja t. l. Vsak naj prinese s seboj člansko knjižico in legitimacijo za vožnjo ter rešenje invalidskega sodišča, ako ga že ima. Vsaj do občnega zbora naj poravnajo članarino in naročnino oni, ki tega še niso storili. Kdor pa noče več plačati, naj vsaj pismeno ali ustmeno javi, da ga izbrisemo in da ne bomo imeli stroškov zaradi njega. Seveda mu potem ni treba ničesar več iskati pri nas. Pozivamo pa, da pridete vsi na občni zbor.

Pomoč vojnim žrtvam. Uduženje vojnih invalidov. Krajevni odbor v Mariboru je ponovno pokazal socialno umevanje do svojih najrevnejših članov in njihovih družin, kateremu je pomagal v obliki denarnih podpor za Veliko noč ozir. za božičnico v letu 1930, kolikor so pač dopuščala finančna sredstva iz dobička prirejene tombole in drugih prostovoljnih prispevkov, naklonjenih potom občinstva, korporacij in drugih dobrotnikov.

Denarne podpore so bili deležni sledeči člani in članice: 300 Din Knezer Rozalija; po Din 200 Pleteršič Ludvik, Šober Anton; 170 Din Senekovič. Jul.; 150 Din Petek Alojz; po 100 Din Škerbot Jurij, Nerat Neža, Vogrin Maks, Schweiger Terezija, Mlinarič Avgust, Škof Josip, Rat Cecilija, Neuwert Ivan, Kunej Franc, Žnidarič Fr., Frangeš Frančiška, Prosenjak Marija, Kos Antonija, Simonič Marija, Trojnar Alojzija, Platin Ernest, Ferlež Julijana, Kraner Antonija, Kancler Eliza, Gustin Terezija,

Klaneček Franjo, Bohak Terezija in Stiper Marija; 90 Din Drobinc Anton; po 75 Din Zorko Eliza, Kosmač Eliza, Lorbek Helena, Rečnik Veronika, Krivec Ana, Kugler Jurij, Stauber Marija, Aichmaier Marija, Bračko Ana in Fras Jožefa; po 50 Din Penič Ludmila, Koserik Ivan, Rošker Terezija, Pukl Jožefa, Črno Marija, Wella Marija, Burg Ivana, Mlinarič Marija, Zimšek Marija, Zmut Eliza, Brunčič Alojz, Standeker Karol, Kostešek Marija, Vertič Jakob, Horvat Ignac, Witzler Marija, Brlek Eliza, Blažič Marija, Straus Terezija, Klampfer Julijana, Hojnik Terezija, Gros Antonija, Žaucer Rozalija, Šmigoc Jožef, Poljak Ivana, Toplak Julijana, Lang Antonija, Heričko Leopold, Knez Filomena, Rogina Marija in Ferk Franc.

Razen tega je Krajevni odbor odstopil v prid trboveljskih vojnih invalidov, ki trpe vsled redukcije obrata ter so zbog tega prišli v jako žalosten položaj, pomoč v znesku 2.960 Din za božičnico. Skupaj torej izplačano na podporah v letu 1930 Din 8.750.

S tem se vidi, da je Krajevni odbor mariborski storil svojo dolžnost in pomagati revnim, da so si za praznike zamogli nabaviti vsaj par kilogramov moke in druge najpotrebnejše življenjske potrebščine.

Da pa se ni moglo vsem prosilcem ustreči je vzrok, ker žal kredit za podpore ni dopuščal. Moralo se je v prvi vrsti upoštevati najrevnejše prosilce, kateri so imeli prošnje dovolj utemeljene, uradno potrjene in priporočane, da so podpore vredni in potrebni. Drugič bodemo skušali tudi one upoštevati, kateri so bili ta čas odklonjeni.

Pristopajte k Ljudski samopomoči. V zadnjem času se je prijavilo zopet veliko novih članov. Ustanovljeni so novi oddelki. Ker je zavarovanje za slučaj smrti za vsakega koristno, posebno z ozirom na družinske člane in so pogoj zelo ugodni in majhni, se prijavite poverjeniku Stanku Tomcu, tajniku Oblastnega odbora UVI v Ljubljani.

Iz upravnistva. Ker je od vseh strani veliko pritožb, da članstvo ne dobiva redno lista, je uprava napravila strogo kontrolo pri ekspediciji in bo vzrok, ako lista še kdo ne bi dobil, pa je prijavljen, le pri dostavljanju. Vsak izostanek naj se takoj javi. List izhaja do občnega zbora enkrat na mesec in sicer sredi meseca. Ta številka se je samo radi kontrole nekaj dni zakasnila. Opozorjamo tudi, da pošljite v naprej naročnino za to leto.

Vprašanja in odgovori.

Dne 5. decembra 1930 sem bil na pregledu v Celju. Komisija je upoštevala samo rano na glavi in me ocenila s 50%. Nogo mi pa ni hotela upoštevati, čeprav je postala od strela v glavo mrtvoudna. Že 5 let boleham, da dobivam epileptične napade in se stalno zdravim. Specialisti so dognali, da je ta bolezen neozdravljiva. Pregledna komisija pa me ni nič pregledala. Pritožil sem se na superrevizijsko komisijo. — Prosim za mnenje v tej zadevi.

Ivan Rešek, Hrastnik.

Odgovor: Mnenja smo, da ker imate poleg epilepsije še izgubo kosti v lobanji in še živčno paralizo v nogi, da bi morali dobiti več procentov, ker je že samo za srednjo epilepsijo predpisano 50%. Ker ste se pritožili, boste itak poklicani še enkrat v komisiji.

Neki Avsec Alojz iz Ljubljane nas prosi za informacije, ni pa navedel svojega naslova, zato mu ne vemo kam odgovoriti. Mogoče bo tem potom obveščen.

Pravi, da je služil kaderski rok do 24. decembra 1929 in si nakopal tuberkulozo.

Kot vojaški invalid ne spada pod zaščito invalidskega zakona, obrne pa se lahko na Vojni okrug, da mu eventualno izposluje ali pomore vsaj glede zdravljenja.

Vprašanje: Zadnji moj nadpregled je bil leta 1928. v Celju, od tam so me poslali na konstatiranje v Zagreb radi oči. Poleg spodnje čeljusti sem zgubil v vojni eno oko ter se mi duplina vedno gnoji, tako da mi vsake 2 minuti solzi gnoj. Tudi drugo oko peša, da ne razložim na 50 m hiše od gozda. Kam naj se obrnem, da dobim očala, ker bi še vedno rad čital »V. I.«, ki prinaša za

vojne žrtve vsa pojasnila. Pri komisiji v Zagrebu sem prosil za očala in sem dobil odgovor, da lahko dobim očala pozneje.

Sem 60% invalid, zato sem prosil pri okrajnem sodišču l. 1928 za dodatek 6 članom družine. Sodišče je pojasnilo, da dobim od takrat vse za nazaj, a še do danes nimam dodatka poleg svoje pokojnine 140 Din mesečno. Ali je mogoče mi dati kaj pojasnila glede doklad za svoje, da bi se vsaj nekoliko beda olajšala.

Jerman Janez, Sošir 8, Polšnik, p. Sava pri Litiji.

Odgovor: Na prvo vprašanje pojasnjujemo, da očala lahko dobite. Prošnjo je treba napraviti na Protežno delavnico v Ljubljani in priložiti original ali overovljeni prepis nadpreglednega lista ter novega sklepa o pokojnini. Nato boste dobili pozivnico, da se predstavite en dan v delavnici.

Na drugo vprašanje pa svetujemo, da vložite na Invalidsko sodišče dravske div. oblasti v Ljubljani prošnjo, da naj vam prizna dodatek za nazaj po starem zakonu, po novem ga boste pa itak dobili kadar dobite pravomočno rešenje. Vendar pa vidimo, da imate že dodatek za enega člana, zato Vas opozarjamo na to, da so mogoče Vaši otroci že stari preko 16 let ozir. so bili že v letu 1928 preko 15 let stari. V tem slučaju jim ne gre dodatek.

Vprašanje. Kot stara mati v 75. letu starosti sem imela 3 popolne sirote po padlem Vozelj Alojziju iz Podkrajja obč. Ržišče v oskrbi od l. 1914. Najmlajša bo dopolnila 16. leto. Je pa slabega zdravja in mora vsako leto v splošno bolnico po več mesecev. Za delo je nesposobna in vsled boleznj tudi slabo

sliši. Kam naj se obrnem, da bi dobila še nadalje inval. podporo ali oskrbnino, ker sem užitarica drugih sorodnikov ali premoženja pa sirota nima.

Prosim odgovor.

Varuhinja Suša Marija, Vine 2, Kotredež p. Zagorje ob Savi.

Odgovor: Sedanji invalidski zakon ne daje nobene zaščite več sirotam, starim preko 16 let, tudi ako so bolne in nadložne. Obrnite se na bansko upravo, oddelek za zaščito dece, mogoče bodo tam kaj pomagali.

Vprašanje: Moj sin Lenič Rudolf se uči mizarstva in je izpolnil 16. leto; kot popolna sirota je zgubil pravico do invalidske podpore. Kaj naj predložim in kam, da bi dobila nekaj oskrbnine, ker mojster ga ne vzdržuje.

Varuhinja-mati Pavšek Lucija, Kolovrat št. 3, p. Medija-Izlake.

Odgovor: Obrnite se na Ministrstvo socialne politike in nar. zdravja v Beogradu potom banske uprave v Ljubljani.

Politične in druge novice

Tajna pogodba med Italijo-Nemčijo-Rusijo. V Parizu izhajajoči list emigrantov »Renaissance« trdi, da se je sklenila med Nemčijo, Italijo in Rusijo tajna pogodba o zgraditvi ruskega brodogradilnega podjetja v Črnem morju. Načrti za ruske podmornice so bili napravljeni v Nemčiji, v Italiji pa se bodo podmornice gradile. Že sedaj je bilo poslanih v Nikolajevsk posameznih delov za podmornice nič manj kakor za 100 do 120 podmornic. Tri podmornice so že v službi in so pod nemškim poveljstvom. Nemški admiral Kuhlmann bo pozneje prejel poveljstvo nad vsemi ruskimi podmornicami. Slična pogodba se je med imenovanimi tremi državami sklenila tudi za zgradbo vodnih letal.

Izseljevanje v Belgijo prepovedano. Uradni list objavlja kraljevski dekret o priseljevanju v Belgijo. Inozemski delavci in nameščenci se ne smejo naseliti v Belgiji brez predhodnega dovoljenja ministrstva pravde. Oblastvo utemeljuje ukrep s tem, da je pričela v Belgiji naraščati brezposelnost in da narašča število inozemskih delavcev, ki se žele naseliti v Belgiji.

Ljudsko štetje v Jugoslaviji. V statističnem oddelku predsedništva vlade so gotove vse priprave za popis prebivalstva in živine v državi. Ljudsko štetje bo 1. marca. O tem ljudskem štetju se zelo živahno razpravlja. Izražajo se domneve, da je v državi 13 milijonov prebivalcev, v Beogradu pa 250.000.

Proti ženam, ki kadijo. V Bostonu je bila ustanovljena liga proti ženam, ki kadijo. Agitacija po ulicah je prav živahna.

Podzemeljsko jezero v Lyonu. Preiskava gorskega plazu v Lyonu je dovela do presenetljivega odkritja. Pod gričem Fourniere so odkrili veliko podzemeljsko jezero, ki je najbrž ostanek starega rimskega vodovoda. Dalje so odkrili solidno zgrajen podzemeljski hodnik, ki je dolg 500 m, visok 2.1 m in 0.80 m širok in ki vodi do drugega, še nepreiskane podzemeljskega jezera.

Parnik s 75.000 tonami. Gradbena dela na novem veleparniku »Cunard Line« naglo napredujejo. Parnik bo imel 73.000 ton in bo 1017 čevljev dolg. Gradi ga ladjedelnica Johna Browna v Clydu. Ogrodje je že postavljeno. Parnik bo imel 8 palub nad gladino. Cerkev bo okrašena po vzgledu stare angleške cerkvene umetnosti. Gradnja bo trajala 18 mesecev. Krst tega veleparnika bo maja ali junija l. 1932.

Vulkani bruhaajo. V argentinski pokrajini Lapoma je bilo več potresnih sunkov, ker so na novo izbruhnili trije vulkani. Potres je zahteval številne človeške žrtve. V mestecu Cobres je ponoči nenadoma začelo padati goreče kamenje in vroča meteorna voda na hiše. Ljudstvo je prestrašeno zbežalo. — Ognjenik Popocatepetel v Mehiki je pričel bruhati. Več oseb je bilo ranjenih, ker jih je zadelo kamenje. Promet v bližini ognjenika je prekinjen.

Iz dežele sužnosli. Društvo narodov je poslalo na pritisk vlade Zedinjenih držav pred več meseci tročlansko komisijo v republiko Liberijo v Afriki, da preišče tamkajšnje razmere na delovnem trgu, zlasti pa se naj zanima za sužnje. Člani komisije so bili Anglež Cutbert-Christi, Amerikanec Johnson in Liberijec Barclay. Po preiskavi je komisija sestavila poročilo o razmerah v Liberiji, ki obsega 130 strani, in ga predložila Društvu narodov.

Poročilo natančno opisuje strahovite

razmere, ki vladajo v tej afriški republiki. Moške in ženske delovne moči nasilno gonijo na delo; delavce in delavke pretepajo do krvi, kazni pa so nad vse trde. Mezde, ki bi jih morali dobiti delavci, si pridržujejo vladni komisariji za sebe.

Posebno trdo in grdo so ravnali z delavci v ameriški fabriki za izdelovanje gumijastih Firestone. Če so se delavci javili za delo prostovoljno, so dobili še neko plačo; toda vladni komisariji so prostovoljno javljanje za delo znali hitro preprečiti, kajti delavce so hoteli določiti oni sami, da so lahko spravljali njihov zaslužek v svoje žepce. Naravno je, da se je končno vsak zamorec branil, da bi ga poslali v to fabriko, kjer bi ostal brez plačila. Brez zamorcev pa fabrika ni mogla delati, ker je priseljevanje tujih delavcev v Liberijo zabranjeno. Zato je zahtevala ameriška vlada od republike Liberije, da se ji vrne dohod od belih delavcev v deželo.

Iz poročila je nadalje razvidno, da so vladne čete na povelje raznih komisarijev obkoljevale kar cele vasi in vse prebivalstvo odganjale s seboj. Ljudi so potem prodajali v sužnjost v sosednje pokrajine. Ženske so plačevali boljše kakor moške. Plačila ti siromaki niso dobivali nobenega, ampak samo hrano. Tudi vse javne ceste so delali sužnji. Sužnja ali sužnjo so tudi lahko odkupili, toda odkupnina je bila navadno tako visoka, da je do odkupa le redkokdaj prišlo.

Republika Liberija ima 2 in pol milijona prebivalcev, od teh pa je moralo suženjsko delati cela 2 milijona ljudi. Otrok ljudje niso smeli pošiljati v šolo, ker so se vladni komisariji bali, da ne bi otroci postali prepametni, pa bi utegnili priti oni ob svoj denar in ob svoje lepe dohodke. Ljudje niso smeli za sebe obdelovati niti koščka polja, tako da so živeli kot na pol sestrada živinčeta.

Poročilo o razmerah v republiki Liberiji kaže, da smo mi z vso svojo civilizacijo in s svojo kulturo še jako daleč zadaj; podobne razmere kakor v republiki Liberiji poznamo tudi drugod, pa se nihče ne zga-ne, da bi jih odpravil. In prav ta molk je največja kulturna sramota naše dobe!

Krasen razmah naše trg. mornarice. Kakor je znano, Jadranska plovdba uspešno tekmuje z ostalimi parobrodskimi družstvi v državi, pa tudi z inozemskimi, posebno z družbo Lloyd Triestino. Posebno se je med Jadransko plovdbo in družbo Lloyd Triestino javila tekma za prevoz blaga v grške in levantske luke. Stremljenje Jadranske plovdbne in njenega ravnatelja Durbešića je šlo za tem, da si v prvi vrsti pridobi Jadransko plovdba zaupanje grških in levantskih trgovskih in pomorskih krogov. Ko je to dosegla, je družba vedno bolj usmerila svoj promet v grške in levantske luke. Minulo leto je Jadranska plovdba v tem pogledu imela zelo lep uspeh, ker je začela prevažati v Grčijo in Levant českoslovaški sladkor. Prevoz českoslovaškega sladkorja je bil dozdaj naravnost monopol družbe Lloyd Triestino. Lloyd je napel vse svoje sile, da si zopet pridobi prevoz sladkorja ter je znižal prevozne cene za sladkor z vsemi taksami na 650 Din za vagon. Tukajšnji trgovski in pomorski krogi pričakujejo z največjim zanimanjem, kaj bo napravila Jadranska plovdba. Če bo našla podporo pri merodajnih faktorjih, bo z uspehom vodila borbo za našo zastavo. Opirala se bo lahko na dobri glas, ki ga uživa v Grčiji in Levantu.

Grško-bolgarsko zblizanje. Bolgarska agencija poroča: Poluradni »Demokratski« zgovor piše o grško-bolgarskih pogajanjih, ter naglašja miroljubno tendenco bolgarske vlade. Nato omenja nedavne izjave grških državnikov, posebno predsednika Venizelosa, iz česar se more sklepati, da stremijo ustvariti arbitražno sodišče glede grško-bolgarskih spornih vprašanj. Grška vlada je poslala bolgarski vladni predlog, ki ga je le-ta proučila z največjo pažnjo. Nato je bolgarska vlada poslala grški vladni predlog, ki naj bi po pisanju listov služil kot baza za arbitražne sklepe. Od tega je poteklo več kot mesec dni, a grška vlada še ni dala odgovora. Bolgarska vlada je stavila neke pogoje za arbitražno reševanje spornih vprašanj, ki se morajo rešiti preden se pristopi k arbitraži. Bolgarija zahteva namreč, da se izločijo iz arbitraže nekatera vprašanja, ki jih Grčija zahteva, kakor na primer odškodnina za vojno škodo, kar se mora po mišljenju bolgarske vlade reševati po sklepu haaškega razsodišča glede reparacijskih zahtev. Dalje je tu vprašanje gozdvov na Rodopskem pogorju, ki ga Bolgarija smatra za interno bolgarsko vprašanje. Čim bodo rešena vsa ta vprašanja, je Bol-

garija pripravljena predložiti vsa ostala vprašanja arbitraži.

Italijanski pritisk proti vzhodu. Italijanski tisk kaže v poslednjem času ogromen interes za politične razmere v Romuniji. Ne briga se toliko za vlado Mironesca, nego za posojilo, ki ga namerava romunska vlada najeti v Franciji. Pričakuje spremembe vlade v Romuniji, piše »Lavoro fascista«, da je bivši predsednik romunske vlade Avarescu, ki je iskren prijatelj Italije, prišel v Rim. Svojo vrnitev v Bukarešto bo pospešil, ker se pripravlja, da ponovno pride na vlado. Izdelal je proglas, ki ga bo naslovil na romunski narod. V tem proglasu

razlaga svoj program. Predvsem namerava sanirati državne finance in posvetiti pozornost pobijanju odiranja. »Lavoro fascista« je mnenja, da so razmere v Romuniji take, da bi moglo priti do sestave koncentracijske vlade, ki bi ji bil na čelu Avarescu. Dalje »Lavoro fascista« poroča, da je predsednik liberalne stranke Duca pripravljen, da omogoči sestavo takšne vlade. Liberalci bi sami sestavili ali koalicijsko ali koncentracijsko vlado, toda pod pogojem, da bi se takoj ukinila Maniueva upravna reforma, ki preveč obremenjuje državni proračun. Razen tega zahteva liberalna stranka, da se uprava v državi poenostavi.

Raznoterosti.

Prerokovanja, kako bo leta 1931.

Na vso moč maloveren je današnji svet in zlepa ne verjame prerokom. Še celo gospa Thaya, ki jo Parizjaner menda bolj obrajtajo, kakor svoje ministre, potочи večkrat bridko solzo nad tem, kako malo ji ljudje verjamejo. Pa že toliko je napovedala zadnjih trideset let. Že res, da se je malo teh imenitnih stvari uresničilo; pa kaj naj ima to opraviti s prerokovanjem tako imenitne prerokinje, kakor je gospa Thaya? Nič!

Nam ni treba hoditi v daljni Pariz pozvedovat, kaj se bo letos vse zgodilo. Zato imate mene, ki vam bom do pičice po resnici povedal vse, kakšno bo novo leto in naj me kdo le pri laži ujame, če me more! Po enem letu bomo videli, ali bo res tako, kakor bom sedajle povedal ali ne?

Najprej o vremenu: na severnem tečaju bo letos hud mraz, v Afriki pa vročina. V naših krajih bomo od srede maja pa do konca avgusta brez snega. Včasih bo deževalo, včasih pa ne, vladala bo tudi huda suša, največja pa v žepih. Suše ne bo vsakega prvega v mesecu, vse ostale dni pa; čim bolj bo šlo proti zadnjemu, tem hujša bo. Bosi in nagi bodo po zimi zmrazovali, vendar pa mestna ogrevalnica v Ljubljani meseca junija in julija ne bo zakurjena. Žeja bo mučila domačo živino zvečer, piance pa vse leto.

Med Slovenci bodo vse leto vladali strašni in globoki razdori. Upniki bodo sovražili dolžnike, ti pa nje. Literati bodo mrzili kritike, hlapci gospodarje, zločinci orožnike, najhujša sovraštva pa bodo izbruhnili ob semanjih dneih in žeganjskih nedeljah po vaških gostilnah.

V Ljubljani pride do groznih pokoljev in prelivanja krvi v mestni klavnici. Policija bo spričo teh pokoljev brez moči, le mestni fizikat bo včasih interveniral. Mnogo nedolžnih pišk bo tudi žrtvovanih na ljubo nenasičenemu, vendar ni verjetno, da bo katera živa pečena in ocvrta.

Letina bo letos dobra in bo marsikateri kmet pridelal več kot dva merika krompirja. Poceni ga bo lahko prodal, če ga ne bo sam smedel ali podaril. Lahko mu tudi zgine, pa o tem vedež ne bo dosti vedel. Ponekod bodo pridelali tudi pšenice, graha in zelja, vsakega vsaj za eno zvrhano skledo. Živina bo letos izgledala tako imenitno, da bo imela gobec spredaj, rep pa zadaj. Samo obrniti je ne boš smel.

Kupčija bo šla letos dobro in slabo. Mesariji bodo živeli od izgube, trgovci pa nekoliko slabše. Najbolj bodo cvetele kravje kupčije, manj pa kupčije s kravami. Najsiabše bo šlo vrvarski kupčiji, ker ne bodo vseh falotov pobesili in jih bodo nekaj pustili za seme. Carine na misli se letos ne bodo zvišale, enako je vedež zvedel na mestnem magistratu, da letos še ne bo določena užitnina na uvoz svežega gorenjskega zraka v Ljubljano. Psi letos ne bodo plačevali davkov, zato pa njihovi gospodarji.

Ljubljana se bo letos krasno razvijala. Ljubljanska bo regulirana tako, da bo tekla pod mostovi, tramvaj, stari in novi, pa po tračnicah. Občinski svetniki bodo s komisijami in potovanji v inozemstvo mnogo pripomogli k olepšavanju mesta. Nova carinarnica pa bo iz tehničnih ozirov zgrajena tako, da bodo trgovci nosili denar notri in ne ven. Največje javno kopališče bo na Savu in sicer bo segalo od Medvoda do Kresnice. Pozimi to kopališče ne bo funkcioniralo. Kadar bo v Ljubljani imeniten pogreb, se bo občinstvu nudil krasen razgled na cilindre. Ljubljana bo letos imela dve javni telefonski govorilnici: v »Unionu« in pri »Slonu«.

Promet bo letos izredno živahen. Največji bo z žlico v usta. Če kdo pri tem prometu ne bo mogel sodelovati, bo pa vsaj gledal od daleč ali pa skozi prste.

V umetnosti in kulturi bodo vladale čedne razmere. Umetniki bodo nosili širokrajne klobuke, višek kulturnih naporov pa bodo lepo zavozljane pentlje. Kdo bo letos imel najgenialnejši klobuk in najboljši umetniški pentljo, vedež sicer ve, pa zaradi zamere ne pove. Znanost bo napredovala tako silno, da znanstvenih knjig nihče niti razumel ne bo, pač pa bo vsak trdil, da jih je. Naivečjo naklado med letošnjimi slovenski knjigami bodo imele pratike, sanjske bukve in davčne knjižice.

V svetovni politiki bo dosti novega. V Južni Ameriki bo izbruhnili revolucija, francoski kralj pa vse leto ne bo mogel spati. Razorožitvena konferenca bo odpravila za bodočo svetovno vojno uporabo vseh fičafodev in prač ter prepovedala svinčene vojaške na frontah. Nemški nacionalisti bodo letos popili mnogo piva, Amerikanci pa jim bodo vse leto zato nevoščljivi. Briand bo padel, pa se bo zopet pobral.

Tudi sportnih dogodkov bo letos dosti. V Ljubljani se bo celo enkrat zgodilo, da

bosta en Ilirijan in en Primorjan mirno sedela pri isti mizi. Drugače bodo slovenski sportniki z vnetim zabijanjem golov in s smučanjem krepko pomagali dvigati narodno blagostanje. Atlantskega oceana tudi letos ne bo nihče prepeval. Suzani Lenkyu se nikakor ne bo posrečilo doseči vrha Himalaje. Svetovna olimpijada pa bo preloženata na leto 1932.

Dosti sem torej prerokoval za vse novo leto. Poznate me vsi in veste, da jaz jamčim, da se bo vse to natanko tako tudi res uresničilo. Kaj se bo še vse drugega zgodilo v letu 1931. in če sem kaj zamudil napovedati, bom pa povedal še letos in sicer zadnji dan meseca decembra.

Vedež.

ZAKAJ SE UTRUDIMO?

Vzrok je mlečna kislina. Prof. D. A. Laird s Colgatske univerze piše v svoji knjigi o »Spanju«:

Človeško mišičevje je eden najmožnejših strojev na svetu. Moderni parni stroji imajo povprečno zmoglost 15 odstotkov, to se pravi, da dajejo za vsakih 100 kalorij kuriva približno 15 kalorij gonilne sile. Bencinski motorji imajo 20 do 25 odstotno učinkovitost, Dieslovi motorji pa do 35 odstotno. Dobro utrjeno človeško telo pa utegne doseči s svojim mišičevjem tudi nad 40 odstotno učinkovitost!

Mišice potrebujejo kot kurivo neko vrsto sladkorja, ki se imenuje glikogen. Kisik, ki je potreben za gorenje, dovajajo rdeča krvna telesa, ki ga dobivajo v pljučih vdihanega zraka ter raznašajo v vse dele telesa.

Če pa mišica opravlja težko delo, potem potrebuje večjo množino kisika, nego ji ga morejo sproti dovajati krvna telesa; in tako se dogaja, da deluje izčrpana mišica dalje in dela na račun kisika dolgove. To se dogaja vselej, kadar preveč dirjamo, plešemo, prehitro in pretežno delamo. Potem žive mišice glede kisika približno dve minuti na kredit, dokler se ne navadijo na novi delovni tempo.

Svoje dolgove za kisik plačujejo mišice po zmernem naporu do 30 minut, če smo tekmovali v teku na 100 metrov, pa približno eno uro.

Čim hitreje deluje mišica, tem več mlečne kisline se tvori, in to je, kar povzroča našo utrujenost. Če je napor misic posebno velik, potem se tvori mlečna kislina hitreje, nego jo more telo odstranjevati. Kopiči se in gomili, in odtod dejstvo, da je človek, ki težko dela, bolj kisel in razburljiv nego tak, ki počiva.

Znamenita posebnost človeškega mišičevja stroja je v tem, da s pomočjo kisika izpreminja mlečno kislino zopet v glikogen. S tem se pojasnjuje tudi velika zmoglost našega mišičevja. Do tri četrtine prvotnega kuriva se obnavlja! To je vzrok, zakaj nam globoko dihanje pomaga, da zmagujemo večji napor. Z vežbo je mogoče kisik v telesu pomnožiti; atleti na pr. imajo več kisika v krvi nego navadni ljudje. Nasprotno so malokrvni ljudje hitro utrujeni, ker imajo manj krvnih teles in dobiva tako njihovo telo manj kisika nego pri zdravem človeku.

Zmoglost mišic se ravna tudi po tem, kako jih uporabljamo. Ko se vzpenjamo na pr. po stopnicah, je najprimernejša brzina, ako porabimo za vsako stopnico po eno sekundo časa. Hoja po stopnicah je namreč petnajstkrat bolj naporna nego po ravnem, zato je treba med posameznimi stopinjami več odmora.

Glikogen, ki služi mišicam kot kurivo, spada v vrsto ogljikohidratov; zato je sposobnost mišičevja tem večja, čim bolj prevladujejo v hrani ogljikohidrati. Zato so tudi dobra protisredstva proti utrujenosti: sladkor, fižol, kruh, datlji, ovsena kaša, med, keksi, makaroni, močnatne jedi, češnje, riž, grozdje in prepečenec. Ker sprejema kri tem več kisika, čim več je v njej železa, zato pomagajo proti utrujenosti posebno živila, ki vsebujejo železo: bob (fižol), datlji, sveža jajca (posebno rumenjaki), suhe fige, ovsena kaša, lešniki, leča, mandlji, češnje, pusto goveje meso, riž, špinata, grozdje in kruh iz debele pšenične moke.

V vročini se utrujenost še poveča, ker telo s potom izločuje sol; in v tem slučaju pomagata voda, ki smo ji dodali nekoliko kuhinjske soli.

Da bi se s kemičnimi sredstvi preprečilo nabiranje mlečne kisline v telesu, so se doslej ponesrečili še vsi poizkusi.

Ker telo samo, kakor smo že omenili, hrabro dela na tem, da odstrani odnoso predela mlečno kislino, je le potrebno, da ga z odmori v tem delu podpremo. Če si od časa do časa odpočijemo, storimo dejansko več, nego če delamo brez prestanka. Zato je pravilno, da imajo delavci pri vsakem delu čas za odmor.

GREŠNI KOZEL.

V ameriški angleščini se ta najnovejši službeni čin v hierarhiji velikih trgovin imenuje vsekakor drugače, a po misli je uslužbenec tega čina pač »grešni kozel«, to se pravi človek, ki mora vzeti nase vse grehe, ki se zgodijo v trgovini na račun kupovalcev, in takih grehov tudi v solidnih trgovinah ne manjka in

tudi med kupci nikoli ne manjka takih, ki se za svoj denar ne dajo imeti za norca in če so slabo postreženi, odločno protestirajo in zahtevajo odškodnino. V takih slučajih treba poklicati nekoga, nad komur more kupec strsti vso svojo nevoljo. Načelniki posameznih oddelkov te uloge seveda ne prevzamejo radi, in tako so v Ameriki uvedli službo »grešnega kozla«. Mister Ellis — tako ali podobno mu je ime — ima svoj pult, za katerim čaka, dokler ga ne pokličejo. Aha — načelnik optičnega oddelka že kliče po telefonu: »Mister Ellis, pridite takoj gori. Morali boste nekaj popraviti!« »Gori« stoji temnozročna dama. Kupila je bila barometer, ki pa ob najhujših nalivih kaže lepo vreme. Kakšen način je to — prodajati nerabne barometre? »Mister Ellis«, ga nahnuli načelnik že od daleč, kako ste mogli dami kaj takega natvesti! Ali niste opazili, da mehanizem ni v redu? Mister Ellis ni bil nič opazil, niti tega ne, da je pri čeli reči docela nedolžen. Služba je služba! Tudi kupovalka ni nič opazila. Predvsem tudi tega ne, da ji je bil stregel nekdo drug in ne mister Ellis. Pač pa sedaj opaža, kako je mister Ellis ves potr in kako se plaho opravičuje. Gospo prevzema čut zmagoslavlja in s tem bi bila stvar prav za prav opravljena. Toda ne! Tako odlična tvrdka ima svoja trdna, stroga načela. Načelnik mrko zagrozi mistru Ellisu: »Dobro veste, da imam pravico, da vas na mestu odpustim iz službe. Ali pa vsaj zahtevam od vas odškodnino in vam jo enostavno odtrgam od plače.« Gospa se pri teh besedah — človek ima vendar srce! — hudo vznemiri in hiti tolažiti: »Ne, ne, zaboga! Tako nisem mislila. Dajte mi brž drug barometer in stvar je končana. Vaš uslužbenec na noben način ne sme zaradi mene trpeti škode.« Mister Ellis se blaženo smehlja in zatrjuje, da se kaj takega nikoli več, nikoli več ne bo pripetilo. In z globokimi pokloni izgine — dokler ga znova ne pokličejo.

Smešnice.

Tik pred zaroko.

Snubljenska: »Preden Vam sežem v roko, pomnite, da nikakor ne maram, da bi me kdo jemal zaradi dote.«

Snubec: »Gospodična, kako morete kaj takega misliti o meni?«

Snubljenska: »Prav. Jaz sem namreč vso doto pri notarju pripisala svoji sestri Zinki.«

Snubec: »Oprostite, ali je Zinka še samska?«

Čarovnik.

Občinstvu: »Naj mi da kak gospod uro. Naredil bom, da bo izginila brez sledu. Potem pa jo bom pričaral nazaj.«

Nekdo izmed občinstva: »Pol truda si lahko prihranite. Meni je ura izginila včeraj na sejmu. Pričarajte mi jo nazaj.«

IZ UPRAVNIŠTVA:

List št. 15 je bil vrnjen upravi od sledečih naročnikov: K. O. Celje: Umek Marija, Ljubljanska 4, Celje; Bevc Anton, Levec 72, Petrovče; Kamšak Jožef, Zavrh 32, Dobrna; Kotnik Apolonia, Kapljavac 50, Sv. Pavel pri Preb. — K. O. Ptuj: R. grof Orsich, Loka pri Ptuj; Mestna hranilnica, Loka pri Ptuj; Gostomirovič, firma Klefisch, Ptuj; Grofica C. Armin, grad Borl, Ptuj; Uprava posestev grofa Herbersteina, Ptuj. — K. O. Konjice: Škrinjar Ivan, Žeče, Konjice. — K. O. Žužemberk: Muha Ivana, Ajdovec 10, Žužemberk; Koman Jože, Hinje pri Žužemberku; Zaletelet Franc, Kuželovec 10, Zagradec. — K. O. Kranj: Rakovec Karl, Rakovca, Kranj. — K. O. Ribnica: Mihelič Janez, Kot 6, Ribnica-Dol. — K. O. Vrhnika: Ramovš Rajko, Borovnica. — K. O. Radovljica: Lombar Elizabeta, Kamnagorica. — K. O. Čakovec: Golenja Sabina, Goričan, Prelog; Novak Liza, Nedelišče. — K. O. Krško: Seničar Franc, Podulec 2, Raka pri Krškem. — K. O. Ljubljana: Tomažević Franc, Gamelje 29, Št. Vid nad Ljubljano. — K. O. Metlika: Piletič Franc, Gradac 23. To v vednost krajevnim odborom!

LEVANTE

mednarodna špedicijska družba z omejeno zavezo

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 30

se priporoča cenl. invalidom, obrtnikom in trgovcem, ki dobivajo kako blago iz inozemstva, za posredovanja, špedicijo, zacarinjenje l. t. d. Izvršuje naročila hitro, točno in poceni.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman.